

LEANDRO ZELAIETA

Elexa onetan zagozenic gueijenoc badaquizube

Orozketako *Santidxau* ermita.

LEANDRO ZELAIETA (1852-1916)

Leandro Selayeta Ybarra, bataio paperean idatzita dagoenez, Orozketabeaskoa baserrian jaio zen 1852ko martxoaren 13an, eta Durangoko Andra Maria kalean hilgo zen asistotiaz 64 urterekin (1916-05-04), Iurretako San Migel elizako kaperaua zela.

Sotxantre edo koru zuzendaria izan zen gaztetan Gasteizko katedralean. Gero Durangaldeko abade euskaltzaleen sarekoa izan zen. Lagunekin behin baino gehiagotan agertzen da Aita Aranaren *Egunarian*, txango honetan esate baterako:

«Atsaldian Yurretan gora Galindo mendira D. Balbino G., D. Leandro Zelayeta, D. Julian Aranako, D. Jose Amezolako ta D. Juan Lazpitakoakin. Tontor puntaraino D. J. eta A. Arana, biak bakarrik. Handik begiraldi eder asko itsasalde ta lurraldera. Bilbo aldeko Ibaizabalgo kia ta laino; Serantes, Jorano aldea, S^a Kruz Bizkargiko, Momua basarridi edo auzote Ibarrurikoak, herritxo ta mendi asko itsas aldera. Araba aldera Aizkorri, Aloñamendi, Anboto, Kanpazar...».¹

Aurreko atalean esan bezala, Orozketako abadetxea saldu eta obretan hasi zirenean agertu ziren hirurehun eta piko sermoi zaharretan Leandro Zelaietarenak dira eskuizkribu gehienak.

Domeketako mezak eta dotrina Orozketako Santiago ermitan ematen hasteko motibua azalduz hasten da Leandro Zelaietaren letrarik letra transkribituko den sermoi hau...

1. Patxi Altuna (ed.), *Aita Aranaren Egunaria*, Euskaltzaindia, Bilbo, 2000; 248 or.

BAÑA ALAN DA GUSTI BERE GURE NEUQUE JAQUIN DEIZUBEN GUSTIJOC

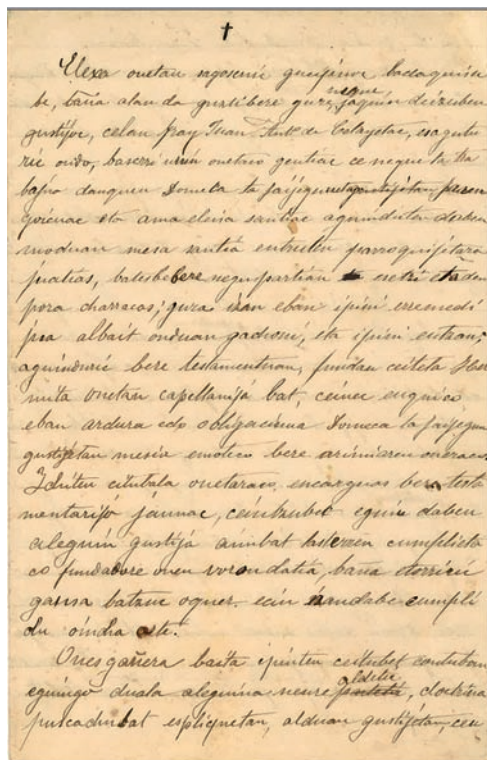
Elexa onetan zagozenic gueijenoc badaquizube, baña alan da gusti bere gure neuque jaquin deizuben gustijoc, celan fray Juan Antonio de Celayetac, ezaguturic ondo, baserri urrin onetaco gentiac ce neque ta trabajua dauquen Domeka ta jaijegunetan guztijetan Jaungoicuac eta ama eleiza santiac aguinduten daben moduan mesa santia entzuten parroquijetara juatiaz, batez bere negu partian esetzi ta dempora charracaz; gura izan eban ipini erremedijua albait onduan gachoni, eta ipini eutsan; aguinduric bere testamentuan, fundau zeitela Hermita onetan capellanija bat, ceinec euquico eban ardura edo obligacinua Domeka ta jaijegin gustijetan mesia emoteco bere arimiaren oneraco. Ichiten citubala onetaraco encarguaz bere testamentarijo jaunac, ceintzubece eguin daben aleguin gustija ainbat lasterren cumpletaco fundadore onen vorondatia, baña etorric gausa batzuc oquer, ecin izan dabe cumplidu oincha arte.

Onezgañera baita ipinten ceitubet contuban eguingo duala aleguina neure aldetic dotriña puscachobat espliquetan, alduan gustijetan, ceuben ta ceuben umechubei eracutsitzeco.

Gustiz izango da laburra esplicaciñua; arren euqui deizuben demporia echeco cer eguinac eguiteco, eta echietan guerartuten diranac mesa nagusire bialduteco.

Icusiric orain ce mesede ugarija dan ceubentzat obra onen fundaciñuau uste dot etzariela aztuco Jaungoicuari erregututiaz bere arimiagaitic ceuben oraciñuetan.

Eta orain igonduan ezquero pulpitu edo Esp. S.ren silla edo jarlecu sagradu onetara, eguin gura neusquizubez berbachu batzuc, acijeria emoteco dotriñiaren azaldute edo esplicaciñuari, euquiric ceubecan confijantza osua, disimulauco dozubezela neure gastazunac eusqueraz berba eguiten, cergatic inoz eztuan lenago

usau sermoiric language onetan eguiten, onetaraco ipinten ditut bitartecotzac ceruco ama virgiña gustiz garbija eta elexa onetaco patroe Santiago Apostoluba, arren emon deijuen indarra edo virtutia, nire agotic urteten daben verba gustiz ecerezai, eguin deijen zuben arimetan frutu ugarija Jaungoicuaaren beguijen aurrian, ceinen honra eta alabantzataraco eta ceuben arimen salvaciñorako eguingo duazan neure berbaldi gustijac.

Curutze santiaren senaliagaitic etc.

Artu duban asmu oni acijeria emoteco Cer gauza egoquijagoric, Christautasunaren gañían cerbait esatia baño? Orregaitic gaur bacar bacarric eguingo deustubedaz Garmeta labur batzuc icen eder au eta icen oni dagoquijon icasbide edo dotrinia jaquiteco daucagun oblogaciñuaren gañían.

Ecín guizonac euqui leique ez zorijon andijagoric ez dignidade ereguijagoric Christinauba izatia baño. Euqui beguiz ondasunic ugarijenac, jan edanic gozuenac eta olguraric atseguintzuteenac. Bici bedi Jauregui edo palacijoric zoragarrijenatan, goguac emon al deijon poz, atseguin eta gozotasunic betienen erdijan: au gustijau ez da zorionen quericia bere, christinau izatiac emoten dabenen parian. Eldu bedi Erregue altsuben izatera, euqui bediz bere escupían uriric aberatsenac, provintzjaric ugarijenac, eldu bedi mundu gustico jaun izatera; anditasun onec emon al deijon dignidade eta honria auts eta zimaurre baño, Christinau izatiac emoten deustanen albuan; bada augustijau izan arren beti gueratu daantz puscabat eta lur zatibat baño eztana, beste edocein pobredun eta menpeco leguez.

Baña Chrisinau izatiac eguiten dau guizona Jaungoicuaaren seme, bere ondasunen herederu, Jesucristoren anaije eta ceruco erregue.

San Pedro Apostolubac cirautzen lenengo christinaubai: zubec zare generaciño escogidu ta noblia, gente santuba Jesucristo berac erosija, ez cidar eta urriagaz, espada bere odol precijobaguia gaz. Odol onece guiten gaitu erregue, ez nozbait galduco dan erreinuben bateco, espada beti beti Jaungoicuagaz batera iraungo dabeneco. Orregaitic esto beste gauzatan ipini biar gueure honra, glorija, anditasun eta poza, Christinau izatian baño. Auxe da gure nobleza benetacua, auxe gure zoriona eta auxe gure on gustija.

Eta itaundu edo preguntauco baneusquizube Christinaubac zarien? Cer erantzungo zeunquie? Uste dot danoc poz pozic erantzungo zeunquiela, bai Jauna, Jaungoicuaaren grazijagaitic. Alanche da: ez gara christinaubac gueure indarrez, ez gueure irabaciz edo merecimentuz, ez gueure gurasuac Christinau izatia emon eusqubelaco, ezpada Jaungoicuaaren ontasuna eta gracia uts utsagaitic, eta gugaz beste ascogaz euqui eztaben erruqui eta misericordija euqui dabelaco, artu dogu mesede parebaguian.

Gu sortu eta jaijo guinienian beste asco be sortu ta jaijo cirian, batzuc turcuen eta moruben artian, beste batzuc Judeguben artian, asco eta asco Gentilen artian. Onec gustijoc eztira inoz Cristinau izango, eztira elexan sartuco, eztabe bautismric artuco, eta alan condenaucodira. Onec gustijoc baño gueilago ez genduban guc mercedu izan, guraso cristinaubacgandic jaijotia, ez onen arduraz bautismua artutia ez elexa santiaren seme izatia ez cristinau izatia. Eta ara emen zergatic dinozuben cristiaubac zariela Jaungoicuaren gracia gaitik, au da Jaungoicuac bacarric eguin eusqulaco mesediau.

Christinaubaren izena dirauscu Scrit. S. datorrela araco S. Pablo eta S. Bernabe Apostolubac Jesucristo gure Jaunac cerubetara igon, ta amar urte gerua Antioquijaco Urira Jesusen fedia prediquetan juan cirianic eta onacua Uri atan aren convertzino mirariscuac eguin cituben urte bete baño lenago, ce, viurtu ciran icen bat ipintzen, ceinequin ezagutuco cirian Jesusen fede eta dotrinara convertidu zirianac beste gentilen artetic, eta ara emen cristinaubaren icen eder onen acijera edo jatorrija; dempora onetara arte Jesusen fede eta doctrinadunari, dei eguiten jaquen Jesus icasla edo discipulubac, baño gueituric len esan duan moduan onen numeromodo contadurija, veregaitic Apostolubac ipini eutsen Christinaubaren icena.

Eta cer esan gura dau cristinaubaren icenac? Christoren guizona. ¿cer aituten da Christoren guizona izatiaz? Christoren fedia daucana, cein artu eban bautismo santuban, eta ordubanche emon evan verbia beti gorde evala fedian, beti izango zala Cristoren zervitzale eta berari jaituco eutsala berac eracutsico bidetic. Ara irudi edo ejemplubat obeto aitu deizuben zer esan gura daben Christinaubaren izenac.

S. Franciscuen habitu artzen daben frailiari esaten jaque: franciscuac; S. Agustinen artuten dabenai: Agustinuac; S. Domingona artuten dabenai: dominicuac; eta orregaitic franciscuen izena dator S. Franciscogandic, Agustinuena S. Agustinengandic, Dominicuena S. Domingogandic. Alanche Christinaubarena bere dator Christogandic. Eta cegaitic esaten jaco franciscua S. Franciscoren erleginuan sartzen danari? Bertan profesau evalaco eta profesinoe onetan verbia emon ebalaco bere bici gustijan jaongo citubala S. Franciscoc emonico erreguela eta vici moduan aguinduten dan gustija. Auxe berau jasoten cristinaubagaz bere: Bautismo Santuba artu evanian, profesau evan eta esan evan jaongo evala Cristoc emonico erreguela eta vici moduban aguinduten dan gustija, eta profesinocoengantik dei eguiten jaco Christinauba, eta da Christoren guizona.

Erreguela onec, ez dira beste gauzaric icasbide edo doctrina cristinaubarena baño, ceinetan Jesucristo gure Jaun eta salvaguiliac eracusten deuscun ceruraco bide ederra.

¿Noc eguingo eztau aleguin gustija icasbide edo doctrina gozua icastera? Batez bere jaquinic celan eracusten deuscun ceruetaco bidia?

Cer esango zenduque araco Barberu edo medicu bategaitic ezipadaqui bere ofecijuari dagoquijozan gauzaric? Icusiric etaquijela ez celan sangrau, ez celan epai bat lotu, ez celan zauri osatu, ez celan azur apur bat compondu? Dei eguingo ceuzquiju azur urratuen bat, zaurijen bat edo beste naibaguen bat daucazubenian; baña, contu eguin daigun azurrenbat apurtuten jatzuela, eparenbat eguiten jatzuela; eta eztacazubela besteric nori deitu, deituten dutzezube, eta etorten da eta eztaqui berac ez celan odola gueratu, ez ce erremejo ipini zaurijan, ez celan lotu ez cer, ez celan asi, ez celan amaitu.

Cer eguingo ceunque orduban? Derichat botaco ceunquiala ceubengandic eta esango ceuzquijuela: Celan azartuten zara esaten Barberu edo Medicua zariela ori baño gueijago ez jaquinic. Etzara lotsatuten ori aotic etaraten? Titulu asco euquico dozu baña eztaquizu ceure ofecijuari dagoquijon gauzaric, Joan zaitez orti Jaungoicoagaz.

Auxe berau esan leiyo araco christiñau doctriña ezdaquijenari bere, Christiñaua dala esango dau, baña bere ofecijuari dagoquijon icasbide edo doctrinaric eztaqui. Eguin deigula aleguina gustijoc icastera guere doctrina eder au, onic lotsatu ez gueizan doctriña eztaqigulaco, auxe da Christinaubentzat mundo onetan gauzaric bierren bierrena, zergaitic beronec eracusten daben ceruraco bidia eta doctriñau eztaquijena salvau ecin leitiqian, ipini daigun ardura aundi bat icasbide Jesusen gozuoc ondo burutan sartutera, eta euren vitartez mundo onetan Jaungoicua ondo servitzera; modu onetan eguinic guere aldetic aleguiña Jaungoicuaren seme eguijazcuac izateco, berac emongo deuscu bautismo santuan Jesusen herentzija, cein dan ceruco gloriya, cein gustijori opa deustubedan.

Aitaren ta Semiaren eta Espir. S.

Amen.